

Bremser man ytringsfriheden, bremser man også udviklingen

Børsen den 24 augusti 2023

Regeringen barsler med planer om at indskrænke danskernes ytringsfrihed ved bl. a. at forbyde at brænde religiøse skrifter af.

Dele af erhvervslivet har meget hurtigt været ude at støtte Mette Frederiksens forslag. DI's adm. direktør, Lars Sandahl, havde således kun brug for få timer til at støtte det på Twitter.

Erhvervslivets argument er, at det gælder Danmarks sikkerhed og omdømme, og at skeptiske ytringer kan koste eksportandele på visse eksportmarkeder. Frederiksen og Sandahl ignorerer fuldstændig, at deres idéer kan koste dansk erhvervsliv dyrt på den lange bane.

Fra en samfundsfaglig vinkel er det interessante i situationen, at den illustrerer fire kilder til det, der ofte kaldes regeringsfejl. For det første er indgrebet et eksempel på action bias - fænomenet, hvor politikere har en interesse i at gøre noget synligt, uanset om det virker eller ej.

Politikere gør ofte for meget, fordi det at gøre noget er en måde at skabe opmærksomhed og få stemmer til næste valg. For det andet er den typiske afvisning af, at man er ude på et skråplan - det er kun et lille indgreb, og vi kunne ikke finde på at gribe mere ind - en klassisk fejl.

Action bias-problemet betyder, at de alligevel reagerer én gang til på samme måde, hvis der kommer flere anledninger, eller at det første indgreb tydeligt ikke virkede.

For det tredje plages økonomisk politik i særlig grad af, at det kortsigtede politiske fokus er på bekostning af de langsigtede perspektiver; fordi politikeres absolutte førsteprioritet er at blive valgt, strækker deres tidshorisont sig sjældent længere end til næste valg.

Alle de konsekvenser, der kommer længere ud i fremtiden, er relativt uvigtige i forhold til den politiske virkelighed her og nu. En af implikationerne af problemet er derfor, at effektiv vækstpolitik næsten aldrig er relevant for politik - konsekvenserne dukker jo først op om fem til ti år.

Det sidste problem er Sandahl en klar eksponent for: fokuset på synlige effekter for eksisterende virksomheder. Dansk Industri repræsenterer og lobbyer for eksisterende danske virksomheder, men i sagens natur ikke for dem, der kunne dukke op i fremtiden. Fremtidens nye, innovative industri er således aldrig relevant, når særinteresser som Dansk Industri eller Fagbevægelsens Hovedorganisation prøver at tegne den økonomiske politik.

Alle fire problemer bidrager til, at det bliver politisk attraktivt at indskrænke ytringsfriheden, selvom omkostningerne er gigantiske på langt sigt. Som Joel Mokyr, professor i økonomisk historie ved Northwestern University, har påvist i en række bøger, startede den industrielle revolution der, hvor man først fik kombinationen af et velfungerende retsvæsen og udbredt ytrings- og tankefrihed. Min

egen forskning med Niclas Berggren viser, at dynamikken stadig gælder: Bremser man ytringsfriheden, bremser man også produktivitetens udviklingen.

Alle bliver fattigere, men problemet er politisk ligegyldigt.

Christian Bjørnskov